

Broj: 53/2011

Zagreb, 21. travnja 2011.

Nakon rasprave o **Izvešću Povjerenstva za analizu problematike neisplata plaća te neuplate poreza i doprinosa i prijedlozima sustavnih rješenja vezanih uz neisplatu plaća te neuplata poreza i doprinosa**, na osnovi članka 29. stavak 1. i članka 30. stavak 1. i 3. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, Vijeće je na 165. sjednici održanoj 21. travnja 2011. godine donijelo sljedeće

MIŠLJENJE

Gospodarsko-socijalno vijeće prihvaća izvješće Povjerenstva za analizu problematike neisplata plaća te neuplate poreza i doprinosa.

a) IZVJEŠĆE POVJERENSTVA ZA ANALIZU PROBLEMATIKE, NEISPLATA PLAĆA TE NEUPLATE POREZA I DOPRINOSA

1. TRENUTNO STANJE U SMISLU NEREDOVITOSTI ISPLATE PLAĆA

- a) pretežit broj poslodavaca kroz godinu uredno isplaćuje plaće, poreze i doprinose svojim radnicima (92-96%)
- b) znatan broj poslodavaca kroz godinu svojim radnicima isplaćuje dio plaća i obvezne doprinose i poreze uplaćuje neredovito (5% -8% odnosno 70 do 110 tisuća radnika)
- c) postoje radnici koji imaju kašnjenja u isplate plaća od nekoliko mjeseci (1,3-1,8% odnosno 18 do 25 tisuća)

2. RAZLOZI ZA NEREDOVITOST ISPLATE PLAĆA SU ZBOG:

a) Objektivnih okolnosti kao što su:

1. Nelikvidnost

- Neredovito plaćanje kupaca
- Produženi dani naplate (preko 60 dana)
- Pad potražnje za robom i uslugama radi pada kupovne moći i rasta nezaposlenosti

2. Nekonkurentnost i neučinkovitost poslovanja koji dovode do neprofitabilnosti

- Neoptimizirano poslovanje: veliki troškovi, mala prodaja
- Bitno promijenjeni uvjeti poslovanja na tržištu
- Neučinkovito upravljanje javnim poduzećima

b) Subjektivnih okolnosti kao što su:

1. **Neodgovornost poslodavaca** koji manipuliraju postojećom zakonskom regulativom i isplatu u neredovito bruto ili neto plaće. Zato što to moguće tako stvoreni ekstraprofit kanaliziraju u druga područja
2. **Izbjegavanje plaćanja poreza i doprinosa**
Neki se poslodavci, ponekad i u suradnji s radnicima, koriste različitim putevima (kompenzacije, cesije i sl.) i sredstvima za isplatu neto plaće (isplate u bonovima i robi), kako ne bi uplatili poreze i doprinose

3. ZAKONSKA REGULATIVA ISPLATE PLAĆA

Osnovne zakonske norme su definirane kroz zakone kojima se uređuju radni odnosi, plaćanje poreza i doprinosa, ovržni postupak i ostale zakone i u potpunosti uređuju slijedeće obveze poslodavaca:

- a) do 15. u mjesecu moraju isplatiti plaću radnicima za prethodni mjesec
- b) obračunati i prijaviti doprinose (kroz RS i ID obrazac) na ugovorenu plaću
- c) isplatiti minimalnu plaću ukoliko ne mogu izvršiti isplatu redovite
- d) predati radniku obračun isplaćene ili neisplaćene plaće

Postoje i zakonske odredbe kojima se zbog neisplate plaća, neplaćanja dugovanja dobavljačima, neplaćanja obveza bankama te zbog neplaćanja poreza i doprinosa državi može pokrenuti stečajni postupak.

Stanje u praksi:

- Evidentno je kako se mnogi poslodavci ne drže zakonskih odredbi u smislu redovite isplate plaća, a posebice neplaćanja doprinosa, te kako radnici ne koriste novo pravo kroz ovržni zakon u smislu prisilne naplate.
- Primjetno kako dobavljači i banke ne poduzimaju mjere prisilne naplate, a državne institucije ne poduzimaju prekršajne prijave u dostatnoj mjeri.
- Injenično je da su rijetki slučajevi pravodobne organizirane prevencije i kritički svih vjerovnika na dužnika, a u krajnjem slučaju i pokretanja stečajnih postupaka od strane svih nabrojanih sudionika-vjerovnika.
- Razlozi za navedeno su u najvećoj mjeri subjektivne naravi, ali i zbog objektivnih okolnosti.

4. TRGOVAČKA DRUŠTVA BEZ RADNIKA

Evidentna je pojava po kojoj određeni broj fizičkih osoba u svrhu izigravanja propisa i neplaćanja poreznih i drugih obveza osniva nova trgovačka društva kako bi preko njih obavljali djelatnost, a ostavljaju i društvo u potpunoj s velikim poreznim i drugim dugovanjima prema vjerovnicima.

5.EVIDENCIJE O POSLODAVCIMA I RADNICIMA

- Na nivou države **postoje mnoge institucije** koje vode evidencije o poslovnim subjektima i radnicima (Porezna uprava, REGOS, HZMO, HZZO, DZS itd.), **ali ne postoji jedinstveni registar** kojim bi se moglo u kratkom roku dobiti podatke o broju zaposlenih radnika, isplati odnosno neisplati plaća.
- L'injenil'no stanje pokazuje kako još uvijek postoji mnoštvo propisanih obrazaca koji poslodavci i radnici trebaju dostavljati državnim institucijama kako bi za iste bili financijski zaduženi i na bazi kojih bi se ostvarivala prava radnika i poslodavaca.

6. UVID U STANJE UPLATA POREZA I DOPRINOSA

U ovom trenutku radnici imaju mogućnost uvida u obračun i uplatu samo za II. stup MIO, a nemaju pristup podacima koji im pokazuju jesu li im pravilno obračunati i uplaćeni dužni porezi i doprinosi iz plaća.

7. PRAVA RADNIKA IZ RADNOG ODNOSA

Konstatira se kako radnici ne gube osnovna prava iz plaća, a to su zdravstveno osiguranje i pravo na mirovinu iz I. stupa po ostvarivanju zakonskih uvjeta, bez obzira da li su im poslodavci uplaćivali doprinose i poreze.

b) PRIJEDLOZI SUSTAVNIH RJEŠENJA – MJERA ZA SUZBIJANJE NEISPLATE PLAĆA I ISPLATE „NETO PLAĆA“ BEZ UPLATE DOPRINOSA

AKTIVNOSTI ZA POBOLJŠANJE STANJA OKO NEISPLATE PLAĆA

- a) **Zakonom o posebnoj mjeri naplate poreznog duga uzrokovanog gospodarskom krizom**, koji je usvojen na sjednici Hrvatskog sabora 8. travnja 2011. godine, omogućeno je poreznim obveznicima koji imaju dug na 31.12.2010. godine plaćanje poreza i doprinosa na rok do 30 mjeseci, uz uvjet da sve obveze u 2011. godini uredno uplaćuju.

GSV je mišljenja kako poduzetnici imaju priliku u roku 90 dana izvršiti kvalitetnije restrukturiranje obveza prema državi i učiniti daljnje isplate plaća i uplate poreza i doprinosa urednima.

Državne institucije će nakon proteka toga roka dosljedno provoditi sankcioniranje onih poslodavaca koji neredovito plaćaju poreze i doprinose, odnosno koji isplaćuju samo neto plaće.

- b) **Porezna uprava, FINA i REGOS će uz uključivanje banaka do kraja 2011. godine osigurati tehničke pretpostavke koje će omogućiti brzu razmjenu podataka s ciljem utvrđivanja neredovitosti u isplati plaće, a što će omogućiti veću učinkovitost i brže djelovanje u smislu otkrivanja nepridržavanja zakonskih odredbi koje definiraju pravovremenu isplatu**

neto plaće i dužnih poreza i doprinosa, te poduzimati mjere prisilne naplate (blokade, ovrhe, možebitno pokretanje stečajnih postupaka i dr.) U smislu prikupljanja podataka Porezna uprava će moći koristiti i podatke koje im dostavljaju sindikati.

GSV konstatira potrebu postojanja call-centra u Poreznoj upravi, gdje se radnici mogu obratiti, te prijaviti neregularnosti pri isplati plaća, odnosno poreza i doprinosa. Navedene aktivnosti, odnosno prijave treba poticati u javnosti.

- c) Porezna uprava će nastaviti s ubrzanim tempom kontinuiranog pokretanju skraćenih stečajnih postupaka nad poreznim obveznicima bez radnika obveznika.
- d) Ministarstvo pravosuđa pripremit će izmjene zakona i odgovarajućih propisa najkasnije do kraja ljetnog zasjedanja Hrvatskog sabora s ciljem da se poduzetnicima s nepodmirenim dugovanjima prema radnicima onemogućí osnivanje novih poslovnih subjekata, na način da pri otvaranju novog poslovnog subjekta prilažu ovjerenu izjavu o nepostojanju dugovanja prema plaćama radnika.
- e) Vlada će u roku do 15. svibnja 2011. godine imenovati radnu skupinu na nivou državnih institucija (Porezna uprava, HZZO, HZMO, REGOS, FINA i dr.) kojoj će svrha biti organiziranje jedinstvenog registra poslodavaca i radnika, s ciljem smanjenja administracije, posebice u svrhu uvida u stanje obveza i prava države, radnika i poslodavaca. Navedeni registar će omogućiti konstantno i ažurno praćenje broj radnika, broja poslodavaca koji imaju zaposlene, te redovito praćenje isplate plaća i uplate dužnih poreza i doprinosa, uz što manje administrativnih obrazaca.
- f) Porezna uprava, REGOS i FINA učiniti će sve tehničke pretpostavke kako bi se svim radnicima, osim II. stupa MIO, omogućio od 1.1.2012. godine uvid u stanje uplata u I. stup MIO.
- g) Budući se najveći dio problema kod neisplate plaća i neuplate poreza i doprinosa događa kod ograničenog broja poslodavaca (50 do 100 obveznika u kojima je zaposleno 8 -15 tisuća radnika), a za koje je procjena kako imaju upitnu poslovnu budućnost i kako se za iste treba pronaći put izlaska iz situacije u kojoj su se našli (kroz modele restrukturiranje, stečaj, likvidaciju) biti će neophodno uložiti brzo rješavanje problematiku poslodavaca, a što će posljedično utjecati na redovitost u isplati plaća i posebice na poboljšavanje opće likvidnosti u državi.
Nastaviti će se pojedinačna analiza svakog od navedenih poslovnih subjekata.
- h) Sukladno ranije navedenim mjerama GSV je mišljenja da s ciljem jačanja učinkovitosti institucija treba inzistirati na što hitnijoj provedbi predloženih aktivnosti koje mogu polučiti dugoročne pozitivne učinke. Naime, svi sudionici u svojoj domeni trebaju provoditi zakonom propisane aktivnosti kojima se vrši prisilna naplata (blokade, ovrhe, i možebitno pokretanje stečajnih postupaka).

Nastavno na provedene aktivnosti, nositelje mjera i rokove provedbe predložene ovim zaključcima, Povjerenstvo će do 1. rujna 2011. analizirati postignute rezultate te predložiti daljnja unapređenja postojeće regulative i primjene.

Gospodarsko-socijalno vijeće će u roku od 7 dana osnovati posebnu stručnu radnu skupinu sa zadaćom izrade modaliteta financiranja i kriterija za osiguranje u slučaju eventualne neisplate plaća, uključujući i razmatranje mogućnosti osnivanja Radničke komore.

- i) Povjerenstvo za analizu problematike neisplate plaća te neuplate poreza i doprinosa **kontinuirano će pratiti provedbu mjera** za poboljšanje stanja u vezi neisplate plaća, te neuplate poreza i doprinosa **i o tome će izvještavati Gospodarsko-socijalno vijeće.**

**Predsjednik
Gospodarsko-socijalnog vijeća**

Matko Bolanča, v.r.